

ВІДГУК

офіційного опонента ОЛЕНДАРЬОВА Вадима Миколайовича
на дисертацію ЯРКІНОЇ Ірини Юріївни
«Вокально-інструментальний ансамбль у стилі рок»
подану на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства
за спеціальністю 17.00.03 – *Музичне мистецтво*

Дана дисертація присвячена дослідженню одного з актуальних явищ в масовій музиці – «третього пласту» (В. Конен), а саме, стилю фанк.

Автор наголошує на необхідності прискіпливого вивчення його у зв'язку з суттєвими видозмінами останнього у другій половині ХХ століття, які до сьогодні залишаються поза увагою дослідників. Оскільки виникнення стилю фанк припадає саме на цей період, авторський вибір виглядає підкреслено актуальним. Тим більше, що розглядається у взаємодії з іншими репрезентантами цієї жанрової сфери, поширеними в даний час (джазом, роком, поп-музикою). Такий підхід обумовив визначний значний характер мети дослідження: «обґрунтування специфіки стилю фанк як знакового явища у системі естрадно-масової музики другої половини ХХ–ХХІ століть». Її дослідженню сприяє послідовність завдань, розміщених згідно дедуктивного принципу – від загальної оцінки місцеположення об'єкту дослідження у «системі музично-творчих видів ХХ ст.» – через розгляд його внутрішньо суттєвих компонентів, зокрема, вокальної та інструментальної складових – до історичної конкретики їх втілення в практиці провідних колективів другої половини ХХ ст.– початку ХХІ ст.

Успішність вирішення цих завдань забезпечена використанням достатньо різноманітної методології, що й демонструє матеріал основної частини дисертації.

Довгий бібліографічний список вказує на кропітку роботу автора над розширенням теоретичної бази, починаючи з фундаментальних праць загально теоретичного спрямування і завершуючи максимально можливим на

сьогоднішній день охопленням праць з історії та теорії джазу вокального та інструментального виконавства і проблем мас культури загалом.

Перший розділ покликаний сформувати цілісне уявлення про стиль фанк в жанрово-стильовій системі «третього пласту» розглядаючи його від витоків до практики сьогодення. (У зв'язку з цим виникає наступне питання «У роботі фігурує як ключове поняття «стиль фанк». Чи має стильовий чинник, який без сумніву, є визначальним зв'язок з іншим, семантико утворюючим засобом і поняттям «жанр»? У якій мірі і у якому значенні поняття жанру може бути застосоване до фанкового стилю?»).

Даний підхід дозволяє створити ґрунтовну базу для подальшого вивчення основного «об'єкту аналізу». Етапним (п/р 1.2) стає визначення естетично-комунікативних парадигм фанку через його порівняння з джазом. Стремління виявити спільне (у вигляді тяжіння до професіоналізації чи то взаємодії з естрадним шоу) або розрізно, що призводить, за спостереженнями автора, до проміжного місцеположення фанку між «джазом та імпровізацією і ритмом та постджазовими стилями, серед яких головним був рок». Надзвичайна важливість естетико-комунікативних парадигм особливо показова на тлі поширених у суспільній свідомості стереотипів про буцім то властиву масовій музиці «одноманітність».

В наступному підрозділі успішно здійснюється спроба окреслити загалом «засоби», якими зазвичай оперують в музиці «третього пласту», певна комбінація яких властива вокально-інструментальним ансамблям стилю фанк (пісенна «шлягерна» основа, ритм як провідний засіб «перекладу» пісні у танець, фоніка електронних інструментів у комплексі з засобами звукопосилувальної техніки і, нарешті, театралізація як візуальний ряд, поширений у кіно- і телеверсіях цієї музики). Вона виконує функцію орієнтиру в процесі подальшого заглиблення у «фанкову стихію».

Другий розділ апелює до мовного аспекту. За вже сталою традицією, відкрystalізованою в дисертації, спочатку Яркіна І. Ю. звертається до попередніх форм музикування, акцентуючи увагу на «соул», представляючи

його як цілісний соціально-художній феномен і проводячи паралель з фанком по лінії «загальне особливе», поступово переходячи до розгляду питання про загальні ознаки фанку (назви, фактурні функції, критерії естетики та поетики, з максимально можливою в умовах сьогодення систематикою останніх).

Враховуючи специфіку фанкових гуртів, автор в наступних підрозділах розглядає послідовно вокальну та інструментальну складові – шляхом традиційного порівняння з джазом на рівні типових рис вокального музикування (не інструментальний скет, «парадоксальний саунд», куплетно-варіаційні форми) та інструментального (електроніка + акустичний вокал у різних формах їх взаємодії).

Логічним завершенням теоретичних студій стає запропонована автором історична періодизація процесу зародження та розвитку електронного фанку (60-ті, 70-ті, 70–80-ті і 90-ті роки).

В третьому розділі здійснюється виокремлення та укрупнення найбільш **знакових** для цього стилю явищ. (Вірогідність такого припущення може підтвердити або заперечити авторська відповідь на запитання «Які чинники були визначальними при відборі ансамблів у якості репрезентантів фанку?»).

У підрозділі 3.1. йдеться про «Ідеологію і творчість фундаторів фанку». Послідовно розглядаючи шерех питань, зокрема, співвідношення «легкого» та «серйозного» в музичному мистецтві, тяжіння жанрів до естрадизації при одночасному намаганні зберегти своє власне «обличчя» і т.і. В ролі своєрідних імпульсів виступають положення та терміни Б. Старостіна, О. Маркової, І. Земцовського, Т. Адорно, О. Соловйова, Ф. Гісматова.

Логічним завершенням цих міркувань постає аналіз точки зору безпосередньо ідеологів фанку (Дж. Брауна, Дж. Клінтон, С. Стоун) та їх художня реалізація у двох його різновидах – етнічному та естрадно-розважальному, після чого автор детально досліджує їх мовні відмінності.

Окремо розглядається проблема особливого звучання вокально-інструментальних ансамблів такого типу (саунд). Пропонується і відповідна

їх типологія. (У зв'язку з цією ситуацією виникає питання «Яке місце в системі стильових координат фанку займає саунд? Чи принциповою є його залежність від тієї чи іншої течії в середині фанку?»).

В подальших розділах диференційовано розглядається творчість представників «класичного/етнічного» напрямку «Sly And The Family Stone» та «естрадно-розважального» «Earth, Wind And Fire». Аналіз першого ґрунтується на двох альбомах, які розділяє відстань у десять років, що дозволяє І. Ю. Яркіній ставити питання про творчу еволюцію колективу С. Стоуна. Нею прискіпливо являються стильові риси фанку на всіх можливих рівнях. Дещо інший вигляд має другий об'єкт аналізу: вибрані композиції з трьох альбомів гурту «Earth, Wind And Fire», створені протягом майже тридцяти років, що дозволяє авторів виявити в процесі детального вивчення більш стильове різномаяття гурту.

Все вищесказане свідчить, на погляд опонента, про відповідність дисертації Яркіної І. Ю. вимогам МОН України і дозволяє висловити впевненість у тому, що її автор заслуговує на присудження наукового ступеня «кандидата мистецтвознавства».

Кандидат мистецтвознавства, доцент,
професор кафедри теорії музики
Національної музичної академії України
імені П.І.Чайковського
ОЛЕНДАРЬОВ Вадим Миколайович

В.М.

Підписано: *Олендарьова В.М.*
Зав. канцелярією
Національної музичної академії
імені П.І.Чайковського